

KLAGANDE

Mariestads kommun

MOTPART

Inspektionen för vård och omsorg

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 8 maj 2018 i mål nr 4120-17,
se bilaga A

SAKEN

Ansökan om utdömande av särskild avgift enligt lagen (1993:387) om
stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och förklarar att särskild
avgift inte ska utgå.

YRKANDEN M.M.

Mariestads kommun yrkar att kammarrätten ska upphäva förvaltningsrättens dom och besluta att någon särskild avgift inte ska utgå. Kommunen anför bl.a. följande. Den enskilde har erbjudits lägenhet vid två tillfällen med omgående inflyttning i båda fallen, den 1 april 2016 och den 29 juni 2017. Något oskäligt dröjsmål har därför inte förelegat i ärendet. Kommunen hänvisar till journalanteckningar av vilka bl.a. framgår att den enskilde tackar nej till erbjudandena och vill vänta tills det nya boendet blir färdigställt.

Inspektionen för vård och omsorg motsätter sig ändring av förvaltningsrättens dom och vidhåller sin inställning att oskäligt dröjsmål har förelegat.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Det står klart att den enskilde ville ha ett visst angivet boende och att han inte var beredd att acceptera andra alternativ som kommunen kunde erbjuda. Kommunen har i ett sådant fall inte haft någon möjlighet enligt LSS att verkställa beslutet. Det framgår vidare att den enskilde under väntetiden tillhandahållits andra insatser som tillgodosett kraven på goda levnadsvillkor. Med beaktande av att reglerna om särskild avgift inte har något annat syfte än att skydda enskilda och stärka deras ställning gentemot kommunen anser kammarrätten att det saknas grund för att ålägga Mariestads kommun att betala en särskild avgift (se RÅ 2009 ref. 21).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Göran Mattsson och Jan Källman (referent) har deltagit i avgörandet.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING****DOM**
2018-05-08
Meddelad i JönköpingMål nr
4120-17**SÖKANDE**Inspektionen för vård och omsorg
Avdelning sydöst
Box 2163
550 02 Jönköping**MOTPART**Mariestads kommun
542 86 Mariestad**SAKEN**

Ansökan om utdömmande av särskild avgift enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan delvis och beslutar att Mariestads kommun ska betala 100 000 kr i särskild avgift till staten.

ANSÖKAN OCH YRKANDEN M.M.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ansöker om att Mariestads kommun ska åläggas att betala en särskild avgift om 32 750 kr per månad från och med den 1 oktober 2016 till den 29 juni 2017. I ansökan samt efterföljande yttrande anförts i huvudsak följande. Den enskilde beviljades den 5 oktober 2015 särskild bostad för vuxna enligt 9 § 9 LSS från den 1 oktober 2016. Beslutet fattades den 5 oktober 2015 men personen hade angett i sin ansökan att han inte önskade ny bostad förrän i oktober 2016. Det är kommunens skyldighet att följa upp och planera för de personer som omfattas av LSS, speciellt i större frågor som kräver mer planering som bostad med särskild service. I det här fallet har oskäligt dröjsmål uppstått den 1 oktober 2016 vilket är det datum personen i fråga önskade att beslutet skulle verkställas och ett år efter att personen beviljades bostad med särskild

Dok.Id 254040

Postadress Box 2201 550 02 Jönköping	Besöksadress Hamngatan 15	Telefon 036-15 66 00 E-post: forvaltningsrattenijonkoping@dom.se www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se	Telefax 036-15 66 55	Expeditionstid måndag–fredag 08:00–16:00
---	-------------------------------------	---	--------------------------------	---

service. Den enskilde erbjöds ett boende den 29 juni 2017 med möjlighet till omedelbar inflyttning men tackade nej och ville invänta plats i det boende som var under byggnation. Oskäligt dröjsmål har därmed förelegat fram till den 29 juni 2017. Kommunen har uppgett att kostnaden för den ej verkställda insatsen uppgår till 56 800 kr per månad. Kommunens kostnad för insatser i form av daglig verksamhet och korttidsvistelse som personen fått i avvaktan på verkställighet uppgår till 30 600 kr per månad. Den repressiva delen bör vara 25 procent av kostnaden för den insats som beviljats men inte verkställts. Efter avdrag för de insatser som kommunen gett samt ett påslag om 25 procent för den repressiva delen bör kommunen åläggas att betala en avgift om 32 750 kr per månad från den 1 oktober 2016 då insats skulle verkställts till och med den 29 juni 2017 då personen tackade nej till erbjudande om annan likvärdig bostad. Några synnerliga skäl för eftergift föreligger inte.

Mariestads kommun motsätter sig ansökan om utdömande av särskild avgift och anför bl.a. följande. Den enskilde tackade nej till erbjuden bostad med särskild service för vuxna den 1 april 2016 eftersom han kände till att kommunen planerade för nya bostäder i centralorten. Han önskade få bo tillsammans med skolkamrater som beviljats bostad enligt LSS och han ville inte bo i ett boende enligt trapphusmodell. Han blev den 14 juni 2016 erbjuden boende i det planerade nya boendet Gräshoppan vilket han tackade ja till. Boendet beräknas stå klart för inflyttning den 15 december 2017. För att kommunen skulle undvika att få betala en särskild avgift blev han ånyo erbjuden en bostad den 29 juni 2017 med omedelbar inflyttning i avvaktan på att flytta in i det boende som han blev beviljad genom tidigare beslut. Detta tackade han nej till samtidigt som han uttryckte att han avstår fler erbjudanden i avvaktan på att Gräshoppan står klar för inflyttning. Det är ytterst sällan kommunen har möjlighet att kunna erbjuda en person att få flytta in tillsammans med personer som den känner sedan tidigare. Var den enskilde blir erbjuden bostad enligt LSS är avhängigt var någonstans i kommunen

lägenhet blir ledig. Vid nybyggnation är det inte heller ovanligt att viss fördröjning sker vilket också skett i detta fall. Det kan inte vara lagstiftarens intention att en kommun ska beläggas med höga avgifter när orsaken till dröjsmålet främst kommer sig av att kommunen varit angelägen om att tillgodose en persons önskemål om att få bo tillsammans med kamrater. Det får också negativa konsekvenser för den enskilde om en kommun inte skulle tillmötesgå sådana önskemål därför att kommunen då skulle riskera att åläggas höga kostnader i form av särskild avgift för ej verkställt beslut.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler

I 9 § 9 LSS anges att en av insatserna enligt lagen är bostad med särskild service för vuxna. Beslut om insatser enligt denna paragraf gäller med stöd av 27 § fjärde stycket LSS omedelbart.

Av 28 a § LSS framgår att en kommun eller ett landsting som inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt 9 § som någon är berättigad till ska betala en särskild avgift. Enligt 28 b § LSS ska den särskilda avgiften fastställas till lägst tio tusen kronor och högst en miljon kronor. När avgiftens storlek fastställs ska det särskilt beaktas hur lång tid dröjsmålet har pågått och hur allvarligt det i övrigt kan anses vara. Avgiften får efterges om det finns synnerliga skäl för det. I ringa fall ska inte någon avgift tas ut.

Enligt lagens förarbeten (prop. 2007/08:43 s. 18 f.) är utgångspunkten att beslut om stöd och service enligt LSS i princip ska verkställas omedelbart. Det ligger dock i sakens natur att det inte kan anses rimligt att kommunen eller landstinget alltid ska kunna tillhandahålla en viss insats omedelbart. Skyldigheten att betala sanktionsavgift kan därför inte anknytas till dagen för beslutet. Det är inte lämpligt att ange någon generell tidsfrist för vad som är skälig tid eftersom det alltid måste göras en bedömning av omstän-

digheterna i det enskilda fallet. Vidare måste man vanligen räkna med att det tar längre tid att verkställa vissa typer av insatser jämfört med andra.

Ett visst dröjsmål måste kunna accepteras när det gäller en permanentbostad, särskilt när det är fråga om en gruppboende för funktionshindrade, då en sådan kan vara betydligt mer komplicerad och tidsödande att tillhandahålla än andra typer av bostäder. Hänsyn bör tas till om kommunens planeringsskyldighet har uppfyllts och till den enskildes situation under väntetiden (RÅ 2007 ref. 36 och 37 I-III, RÅ 2009 ref. 21 samt HFD mål nr 1314-11). Gällande insatser enligt LSS fann Högsta förvaltningsdomstolen i RÅ 2007 ref. 37 (III) att ett dröjsmål om ett år och två månader var oskäligt och i HFD 2011 not. 91 angavs att en allmän riktlinje bör vara att det inte kan godtas att tillhandahållandet av insatser dröjer mer än ett år.

Förvaltningsrättens bedömning

Av handlingarna i målet framgår att kommunen den 5 oktober 2015 beviljade ansökan om särskild bostad för vuxna från den 1 oktober 2016 eftersom att det i ansökan angetts att ny bostad önskades först då. Kommunen har därmed haft god tid på sig att planera för att verkställa den beviljade insatsen. Enligt förvaltningsrättens mening uppstod det oskäliga dröjsmålet den 1 oktober 2016. Det finns därmed grund att ta ut en särskild avgift från kommunen.

Enligt kommunen fick den enskilde för första gången ett erbjudande om bostad den 1 april 2016 men tackade nej eftersom han kände till att kommunen planerade nya bostäder i centralorten. Det framgår inte annat än att detta boende skulle ha varit lämpligt för den enskilde (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 13 januari 2015 i mål nr 4198-14). Det framgår dock inte när inflyttning till detta boende skulle ha skett om han tackat ja. Den 29 juni 2017 erbjöds boende med omedelbar inflyttning i avvaktan på att flytta in i det boende som den enskilde beviljades genom beslut den 14 juni 2016.

Detta avböjdes samtidigt som den enskilde uppgav att ytterligare erbjudanden avstås i avvaktan på att det beviljade boendet står klart för inflyttning. Enligt förvaltningsrättens mening framkommer inte annat än att det oskäliga dröjsmålet förelåg fram till den 29 juni 2017, det vill säga under totalt nio månader.

Avgift tas normalt ut motsvarande den besparing som kommunen gjort med tillägg för en repressiv del om 25 procent under förutsättning att den särskilda avgiften vid en sådan beräkning inte blir oskäligt hög (jfr Kammarrätten i Jönköpings domar den 7 april 2016 i mål nr 2623-15 och mål nr 2822-15). Kostnaden för den beviljade insatsen uppgår enligt kommunen till 56 800 kr per månad. Den enskilde har under tiden beviljats andra insatser till en kostnad av 30 600 kr per månad. Efter avdrag för insatser under dröjsmålet samt ett påslag om 25 procent bör kommunen åläggas att betala en särskild avgift om 32 750 kr per månad enligt IVO. Enligt denna beräkning skulle kommunen påföras en avgift om 294 750 kr.

Av ansökan framgår att den enskilde önskat ett boende tillsammans med sina kompisar i ett gruppboende som inte är av trapphusmodell. Av utredningen framgår även att det fanns önskemål om att gruppboendet skulle vara belägen i Mariestads tätort. Vidare framkommer att den enskilde haft insatser under väntetiden som inte motsvarar en bostad med särskild service men som ändå till viss del bör beaktas vid bedömningen av allvaret av dröjsmålet. Dessutom bör beaktas att den enskilde godtagit kommunens planering. Förvaltningsrätten finner, trots att det gynnande beslutet inte verkställdes i rimlig tid, att omständigheterna är sådana att den särskilda avgiften bör bestämmas till skäliga 100 000 kr. Några synnerliga skäl för eftergift har inte framkommit. Detta innebär att Mariestads kommun ska betala en särskild avgift om 100 000 kr till staten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1D).

Eveline Johansson

Förvaltningsrättsfiskalen Eveline Johansson samt nämndemännen Ragnvald Alvesund, Marianne Hakeberg och Annika Karlsson har avgjort målet. Förvaltningsrättsnotarien Martin Menyes har varit föredragande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.